

Навмисне банкрутство підприємств як загроза фінансово-економічній безпеці

Мізік Ю.І., к. е. н., Харківський національний університет міського господарства

Сьогодні проблема забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств при наявності можливості навмисного банкрутства входить до числа найактуальніших проблем антикризового управління. Це викликано, по-перше, загальною розповсюдженістю такого явища як банкрутство, яке спеціально вибрано в якості інструменту досягнення корисливих цілей, а, по-друге, слабкою доказовістю навмисного банкрутства через недостатнє опрацювання економічних положень і правових норм, які його характеризують. Навіть постійні зміни редакції Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (останні зміни від 18.01.2013 року), що захищає сумлінних власників, не вирішило проблему запобігання використання процедур банкрутства в корисливих цілях, що ставить під загрозу фінансово-економічну безпеку як окремо взятих підприємств, так і держави в цілому.

У сучасних умовах у практичній діяльності підприємств постійно виникають конфлікти між власниками підприємств та кредиторами. Виникнення конфлікту викликано, в першу чергу, відмінністю інтересів, яке особливо загострюється в кризовій ситуації, тому виникають проблеми, пов'язані з управлінням підприємством та зростанням загрози фінансово-економічній безпеці підприємства. Злочини у сфері банкрутства приносять величезний збиток кредиторам і підприємству-боржнику. Проте визнання банкрутом констатує лише сам факт банкрутства, але не виявляє механізми його виникнення і не сприяє розробці заходів по їх подоланню. Через процедури банкрутства здійснюється черговий перерозподіл власності в нашій державі, тому за допомогою навмисного банкрутства можуть бути знищені навіть працюючі і фінансово стійкі підприємства. У даний час відомі лише одиночні випадки притягнення до судової відповідальності осіб, винних у навмисному банкрутстві. Так, згідно оперативної зведеної інформації, розміщеної на офіційному сайті Державного департаменту з питань банкрутства станом на 1 січня 2011 р. у процедурах банкрутства перебували 14 597 підприємств, на яких за результатами перевірок виявлено ознаки доведення до банкрутства – лише 3 випадки (тобто 0,02 % кримінальних банкрутств від загальної кількості). Така статистика красномовно вказує на надзвичайну прихованість доведення до банкрутства, а отже, і на значні недоліки у напрямі виявлення, розкриття і попередження таких злочинів.

Зазначимо, що згідно статті 219 Кримінального Кодексу України, доведення до банкрутства – це умисне, з корисливих мотивів, іншої особистої зацікавленості або в інтересах третіх осіб вчинення власником або службовою особою суб'єкта господарської діяльності дій, що призвели до стійкої фінансової неспроможності суб'єкта господарської діяльності, якщо це завдало

великої матеріальної шкоди державі чи кредиту. Доведення до банкрутства карається штрафом від п'ятисот до восьмисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян чи обмеженням волі на термін до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на термін до трьох років.

Виявлення ознак навмисного банкрутства є складною процедурою, так як злочинні дії маскуються, наприклад, під виглядом звичайних господарських операцій. Такі неправомірні дії важко виявити без застосування спеціальних методів. Основна проблема у виявленні навмисного банкрутства пов'язана, в тому числі, і з недостатньою розробкою методичного забезпечення експертизи фактів навмисного банкрутства, що включатиме визначення розміру шкоди нанесеної підприємству і кредиторам.

Таким чином, дослідження, спрямовані на розвиток методичного забезпечення експертизи навмисного банкрутства, мають важливе практичне значення, дозволяють запобігти і довести наявність економічних злочинів в сфері банкрутства і підвищити фінансово-економічну безпеку підприємств.